

Ympäristövahinkojen toissijaisten vastuujärjestelmien kehittämisen lainsäädäntöhanke (TOVA-lainsäädäntöhanke) Dnro VN/11745/2019

OHJAUSRYHMÄN KOKOUS 4/2020

Aika: 9.6.2020 klo 9.00-11.40

Paikka: Ympäristöministeriö, Honka/ Skype-yhteys

Paikalla:

Leena Ylä-Mononen, ympäristöministeriö, puheenjohtaja

Oili Rahnasto, ympäristöministeriö

Merja Huhtala, ympäristöministeriö/öljysuojarahasto (etänä)

Jari Salila, oikeusministeriö (etänä)

Armi Liinamaa, valtiovarainministeriö (etänä)

Mika Kättö, sisäministeriö (etänä)

Satu Lyytikäinen, Etelä-Suomen aluehallintovirasto (edustaa aluehallintovirastoja sekä elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksia) (etänä)

Helena Kontkanen, konkurssiasiamiehen toimisto (etänä)

Marko Nurmikolu, Suomen kuntaliitto (etänä)

Heidi Lettojärvi, Elinkeinoelämän keskusliitto EK (etänä)

Merja Vuori, Kemianteollisuus ry (etänä)

Fredrik Blomfelt, Metsäteollisuus ry (etänä)

Pekka Suomela, Kaivosteollisuus ry (etänä)

Amanda Aalto, Finanssiala ry (etänä)

Matti Sjögren, Ympäristövakuutuskeskus (etänä)

Sini Pietilä, ympäristöministeriö (etänä)

Jouko Tuomainen, Suomen ympäristökeskus (etänä)

Eeva-Maija Puheloinen, ympäristöministeriö

Noora Herranen, ympäristöministeriö (etänä)

Kati Leskinen, ympäristöministeriö

Paikalle kutsuttu asiantuntija:

Merja Sandell, hallitusneuvos, valtiovarainministeriö (etänä)

Poissa:

Tuula Manelius, työ- ja elinkeinoministeriö

Pertti Sundqvist, Suomen luonnonsuojeluliitto

Kimmo Peltonen, Turvallisuus- ja kemikaalivirasto

1 § Kokouksen avaus ja asialistan hyväksyminen

Leena Ylä-Mononen avasi kokouksen. Hyväksyttiin asialista.

2 § Edellisen kokouksen pöytäkirja ja vastaukset esitettyihin kysymyksiin

Pöytäkirja hyväksyttiin sellaisenaan ja se julkaistaan valtioneuvoston säädösvalmistelun ja kehittämishankkeiden sivustolla (<https://valtioneuvosto.fi/hankkeet>; TOVA-lainsäädäntöhanke, YM033:00/2019).

Muita kokouksen asiakirjoja voi kommentoida vielä kokouksen jälkeen kahden viikon ajan.

3 § Järjestelmän rahoitusmalli ja rakenne - nykytila (Eeva-Maija Puheloinen, Noora Herranen, Merja Huhtala, YM ja Armi Liinamaa, VM sekä Jouko Tuomainen, SYKE)

Eeva-Maija Puheloinen ja Noora Herranen esittelivät nykyisten järjestelmien rahoitusmalleja ja rakenteita. Jouko Tuomainen esitteli oikeusvertailua TOVARAMA-selvityksen pohjalta.

Keskusteltiin toissijaisesta ympäristövahinkovakuutuksesta, jonka tarkoituksena on kattaa mahdollista ympäristöriskiä maksua vastaan. TOVARAMA-vertailussa ilmeni, että vakuutus on käytössä vain Suomessa, kun Ruotsi on lakkauttanut oman vastaavan vakuutusjärjestelmänsä. Keskusteltiin siitä, miksi muissa maissa ei ole olemassa TOVA-järjestelmiä. Erilaisia rahastomalleja on arvioitu muissa maissa, mutta niihin ei ole lopulta päädytty.

Esityskalvoista oli jätetty kunnan budjetit pois, koska tilastoja ei ole olemassa. Tästä asiasta haluttiin maininta teksteihin.

Työjaoston tarkoituksena on tehdä taustaselvitys, mitä kussakin TOVA-tapauksessa on tapahtunut. Samalla tehtäisiin myös kustannusvertailua aiheutuneista kustannuksista ja vaihtoehtoista (hypoteettisista) kustannuksista.

4 § Järjestelmän rahoitusmalli ja rakenne - vaihtoehdot ja hahmotelmia malleista (Eeva-Maija Puheloinen, Noora Herranen, Merja Huhtala, YM ja Armi Liinamaa, VM sekä Jouko Tuomainen, SYKE)

Armi Liinamaa, Eeva-Maija Puheloinen, Jouko Tuomainen ja Noora Herranen esittelivät vaihtoehtoisia rahoitusmalleja TOVA-järjestelmälle. Marko Nurmikolu piti kommenttipuheenvuoron kuntien budjettiin perustuvasta TOVA-rahoitusmallista.

Keskusteltiin TOVA-maksusta ja mahdollisuudesta liittää se tuotteisiin. Kemikaaleihin ei tällä hetkellä kohdistu veroja, eikä VM kannata tällaisten verojen kohdistamista myöskään jatkossa. Polttoaineet kuuluvat verotuksen piiriin, mutta öljytuotteissa on paljon myös verottomia tuotteita, joihin maksuja ei voida kohdistaa. TOVA-maksu tulisi kohdistaa yrityksiin, jotka aiheuttavat mahdollisia ympäristöriskejä.

Todettiin, että uusi TOVA-järjestelmä tarvitsee valtiolta alkupääomaa aloitusvaiheessa. Keskusteltiin öljysuojarahastosta, joka tulisi ohjausryhmän jäsenten mukaan pitää omana kokonaisuutenaan ja sen rahoituspohjaa tulisi muuttaa, esimerkiksi Nestein ehdotuksen mukaisesti polttoaineverotuksen yhteydessä perittäväksi. Esitettiin myös ehdotus, että polttoaineverotuksen yhteydessä perittävä maksu ohjautuisi öljysuojarahastoon, ja tällä rahoituksella kustannettaisiin muun muassa kalustohankintoja. Toinen yrityksiltä perittävä maksu puolestaan ohjautuisi TOVA-maksuihin.

SM esitti kantanaan, että öljysuojarahaston kaltainen rahoitusmalli on tarpeen myös jatkossa. Mikäli pelastuslaitosten rahoitus tulisi vain valtion budjetin kautta, olisi vaarana, että rahoitus ohjautuisi muuhun kuin toivottuun kohteeseen.

Keskusteltiin kunnallisten laitosten TOVA-maksuista. Laitoksen luvan myöntämisen, ilmoituksen käsittelyn tai rekisteröinnin yhteydessä voitaisiin maksaa esimerkiksi kertaluonteinen TOVA-maksu.

5 § Muut asiat

Muita asioita ei ollut.

6 § Seuraava ohjausryhmän kokous tiistaina 1.9.2020 klo 13.00-15.30

7 § Kokouksen päättäminen

Kokous päätettiin klo 11.40.